

ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας καὶ ἐφρόντιζον νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν τίμιον, εὐπειθῆ εἰς τοὺς νόμους, καὶ ὠφέλιμον εἰς τὴν πατρίδα· ἐσυνείθιζον αὐτὸν ἐξ ἀρχῆς εἰς δίκαιαν λιτὴν καὶ ἀπλὴν, ἐγύμναζον εἰς κόπους, διὰ νὰ ἀναπτύξωσι τὰς σωματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, ὥστε νὰ ἀντέχη εἰς τὰς μετοβολὰς τῆς ἀτμοσφίρας, καὶ νὰ μὴ ὑπόκειται εἰς τὰς ἀρρώστιας τῆς τρυφηλῆς ζωῆς. Μετὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν προσέθετον εἰς τοὺς σωματικοὺς κόπους καὶ τὴν γύμνασιν τοῦ πνεύματος. Ἦσαν δὲ διὰ τοῦτο τέσσαρες τάξεις παιδαγωγῶν καὶ διδασκάλων. Οἱ πρῶτοι ἐπεμελοῦντο τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σωματικῶν δυνάμεων ἐκάστου πολίτου· οἱ δεῦτεροι ἐδίδασκον τοὺς νέους νὰ ἦναι εὐπειθεῖς εἰς τοὺς νόμους, νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, νὰ νικῶσι τὰ πάθη, καὶ νὰ διευθύνωσιν αὐτὰ πρὸς τὴν εὐτυχίαν καὶ δόξαν τῆς πατρίδος· οἱ τρίτοι ἐδίδασκον καὶ ἐγύμναζον αὐτοὺς εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἐνέπνεον εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῶν μῖσος κατὰ τῆς κακίας καὶ ἔρωτα πρὸς τὴν ἀρετὴν· τέλος πάντων, οἱ διδάσκαλοι τῆς τετάρτης τάξεως ἦσαν γέροντες σοφοὶ καὶ ἐνάρετοι, οἵτινες διὰ λόγου καὶ τοῦ παραδείγματος τῆς σεβασμίας αὐτῶν ζωῆς ἐτελειοποιοῦν τοὺς νέους εἰς τὴν γνῶσιν καὶ πράξιν τῆς ἀρετῆς.

Οἱ παλαιοὶ Αἰγύπτιοι ἱστοροῦνται, ὅτι πρῶτοι ἔκαμον καὶ κώδικα νόμων περὶ ἀνατροφῆς, ἥτις ὁμοίως ἤρχετο εὐθὺς ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας, καὶ μὲ τελετὴν ἱερὰν κατὰ τὴν θρησκείαν αὐτῶν· διότι λαμβάνοντες τὸ παιδίον μετὰ τὴν γέννησιν αὐτοῦ, ἔλουον εἰς τὰ ὕδατα τῆς Στυγὸς, φανερόντες μὲ τοῦτο, ὅτι ἔπρεπε πάντοτε νὰ φυλάττη καθαρὰν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· ἀνέτρεφον αὐτὸ μὲ λιτότητα· ἐγύμναζον καὶ ἀνέπτυσσον βαθμηδὸν τὰς σωματικὰς δυνάμεις αὐτοῦ· προσεῖχον νὰ δίδωσιν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐντυπώσεις καλὰς, καὶ νὰ συνειθίζωσιν εἰς τὴν ὀρθὴν χρῆσιν τῶν αἰσθήσεων. Μετὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἤρχετο ἡ τελειότερα γύμνασις τῶν νέων· ἐδίδασκον αὐτοὺς τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν· ὥστε διὰ τῆς μεθοδικῆς ταύτης ἐπιμελείας ἐτελειοποιοῦν ὅλον τὸν ἄνθρωπον· τὸ σῶμα, διὰ τῆς γυμνάσεως καὶ λιτότητος· τὴν ψυχὴν, διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ χαλινώσεως τῶν παθῶν· τὴν καρδίαν, διὰ τῶν πρακτικῶν ἀρετῶν· καὶ τὸ πνεῦμα, διὰ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν. Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἀνατροφῆς, ἐὰν δὲν διεφθείρετο ὑπὸ τοῦ φιλοδεσπότου καὶ αὐτοφιλαύτου τάγματος τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων, ἤθελεν ἐξαπλωθῆ εἰς πολλὰ μέρη τῆς γῆς, καὶ ἡ ὠφέλεια αὐτοῦ ἤθελεν εἶσθαι ἀναμφιβόλως μεγαλότερα καὶ κοινοτέρα εἰς τε τοὺς Αἰγυπτίους αὐτοὺς, καὶ εἰς ἅπαντα τὰ ἄλλα ἔθνη. Μακρολογία εἶναι νὰ ἀναφέρω Ὀρφέα, Μίνωα, Κέκροπα, Θησέα, Τριπτόλεμον καὶ τοιοῦτους ἄλλους ἀρχαιοτάτους νομοθέτας καὶ ἄρχοντας λαῶν, οἵτινες πάντες σοφῶς καὶ φιλανθρώπως ἐφρόνουν τὴν ἀνατροφὴν πρώτιστον ἔργον τῆς πολιτικῆς. Δὲν πρέπει ὁμοῦς νὰ